

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

-

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Kannattavuus on koko ruokajärjestelmän perusta. Tuottajahinnat eivät kata kustannuksia, ja yrittäjien osuus ruokaketjun arvonnästä on liian pieni.

Arvonlisän oikeudenmukainen jakautuminen edellyttää markkinarakenteiden läpinäkyvyyttä, reilumpia sopimuskäytäntöjä ja alkutuottajien neuvotteluaseman vahvistamista.

Muutostaakkaa ei voi jättää yksin tuottajille – kustannukset on jaettava tasaisesti koko ketjun kesken.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Vientitavoitteet ovat tärkeitä, mutta ne eivät voi perustua kannattavuuden kustannuksella tuotannon kasvattamiseen.

Kotimainen huoltovarmuus ja kannattava sisämarkkina ovat ensisijaisia ennen viennin laajentamista.

Viennin kasvun tulee perustua lisäarvotuotteisiin ja teknologiaan, ei hintakilpailuun.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Ruoka-alan houkuttelevuus lähtee kannattavuudesta ja arvostuksesta.

Yrittäjien hyvinvointi ei parane, jos ala näyttäytyy jatkuvana kriisialana.

Investointihalukkuus on laskussa, ja useampi tila lopettaa kuin investoi – tämä on vakava signaali.

Nuorten saaminen alalle vaatii pitkäjänteistä politiikkaa ja myönteistä mielikuvaa maataloudesta kestäväenä ja arvostettuna ammattina.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

Eläinten hyvinvointi on tärkeä tavoite, mutta siihen liittyvät toimet lisäävät kustannuksia, jotka on tunnistettava ja kompensoitava.

Strategiassa käytetty ilmaus “välineellinen kohtelu” ei ole asiallinen viralliseen asiakirjaan – se leimaa alan toimijoita ja heikentää luottamusta.

Eläinten hyvinvointia ei tule tarkastella erillään ympäristövaikutuksista, elintarviketurvallisuudesta, taloudellisesta todellisuudesta ja huoltovarmuudesta. Kestävyys on kokonaisuus, jossa eettisyys, talous ja tuotannon jatkuvuus ovat tasapainossa.

”Eläintauteja torjutaan tehokkaasti ja salmonella- ja antibiottivapaudesta pidetään kiinni.” – tavoite on kannatettava, mutta tavoitteen kansanterveydellinen merkitys tulee tunnustaa ja esimerkiksi salmonellattomuuden kustannukset eivät voi jäädä vain elinkeinon maksettavaksi.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

Tieto on tärkeä tuotantoresurssi, mutta datatalouden hyötyjen tulee jakautua oikeudenmukaisesti koko ruokaketjussa.

Datan tuottaminen aiheuttaa kustannuksia myös tiloille – näitä ei tule siirtää yksin tuottajien vastuulle.

Tietojärjestelmien kehittämisessä on varmistettava, että ne tukevat käytännön työtä, eivät lisää hallinnollista kuormaa.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

-

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

Suomen ruokaturva perustuu kotimaiseen tuotantoon. Eläintuotanto on huoltovarmuuden peruspilari.

Eläintautiriskien hallinta tulee nostaa strategian ytimeen – afrikkalainen sikarutto Virossa ja lintuinfluenssa osoittavat, kuinka nopeasti tauti voi halvaannuttaa tuotannon ja viennin.

Konkreettiset varautumistoimet on sisällytettävä toimeenpanoon.

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Kannattavuus on ruuantuotannon jatkuvuuden ehto.

Ilman taloudellisesti elinkelpoisia tiloja ei ole myöskään huoltovarmuutta.

Tuotannon hajauttaminen alueellisesti ja nuorten viljelijöiden tukeminen ovat keskeisiä jatkuvuuden varmistamiseksi.

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Tuotantopanosten, kuten rehujen, siementen, energian ja lannoitteiden kotimaisuusastetta on lisättävä.

Lainsäädäntöä tulee kehittää niin, että se mahdollistaa kierrätysraaka-aineiden ja sivuvirtojen hyödyntämisen turvallisesti ja tehokkaasti.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

-

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

Ilmastotavoitteet ovat tärkeitä, mutta niitä ei tule asettaa tuotannon kannattavuuden, elintarviketurvallisuuden, eläinten hyvinvoinnin tai huoltovarmuuden kustannuksella.

Kestävä ruokajärjestelmä perustuu kokonaisratkaisuihin, ei yksittäisiin päästövähennystoimiin.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Luonnon monimuotoisuus on tärkeä osa ruokajärjestelmän kestävyttä, mutta toimet on sovittava yhteen taloudellisten realiteettien kanssa.

Luonnon monimuotoisuuden tukeminen ei saa johtaa tuotantopinta-alan vähenemiseen tavalla, joka heikentää ruokaturvaa.

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

Ravinnekierron ja vesitalouden parantaminen on välttämätöntä, mutta ratkaisut tulee rakentaa yhteistyössä viljelijöiden kanssa.

Tutkimus ja teknologia on suunnattava käytännön ratkaisuihin.

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

-

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö on huoltovarmuuden ja ruokakulttuurin perusta.

Kotimaisuuden arvostus on korkea, mutta kuluttajien maksukyky rajallinen.

Kansallisen viestinnän ja koulutuksen tulisi lisätä ymmärrystä ruokajärjestelmästä, mutta samalla turvata kuluttajalle realistinen mahdollisuus valita kotimainen.

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoj

Ravitsemussuosittelujen ja ruokastrategian välillä on ristiriita.

Jos huoltovarmuutta ja omavaraisuutta halutaan edistää, tulee myös ravitsemuslinjausten tukea kotimaisia tuotteita.

Tällä hetkellä suositukset ohjaavat tuontiruokaan, mikä ei tue strategian keskeisiä tavoitteita.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

Ruokakulttuurin vahvistaminen on tärkeää, mutta se ei toteudu ilman kannattavaa kotimaista tuotantoa.

Kotimaisen ruoan saatavuus, maku ja saavutettavuus muodostavat ruokakulttuurin ytimen.

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

Yhteisöllisyys ja ruokailo ovat tärkeitä sosiaalisen kestävyiden osa-alueita.

Kuitenkin niiden toteutuminen edellyttää taloudellisesti kestävästä ruokajärjestelmästä, jossa kotimainen ruoka on kaikille saavutettavaa ja arvostettua.

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Strategian toteutus edellyttää hallinnolta mahdollistavaa otetta, ei lisää hallinnollista taakkaa.

Säätelyä, tukijärjestelmiä ja lupaprosesseja tulee yksinkertaistaa.

Investointien ja sukupolvenvaihdosten rahoitukseen tarvitaan joustavia välineitä.

Tutkimus- ja kehityspanokset on kohdistettava käytännön ratkaisuihin, joilla vahvistetaan tuotannon kannattavuutta ja omavaraisuutta.

Hallinnon ja tutkimuksen on tehtävä yhteistyötä tuottajien kanssa, ei heistä irrallaan.

Ruokajärjestelmän tulevaisuus voidaan turvata vain, jos suomalainen maatalous on elinvoimaista, innovatiivista ja arvostettua.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

-

Lehtilä Veera
Suomen Siipikarjaliitto ry